

otvoreni totalitet unutar koga se hermeneutičko iskustvo kao samo ljudsko iskustvo odigrava. Međutim, Gadamerovo vraćanje jeziku, kao kao što smo videli nije vraćanje Grcima, nije vraćanje grčkom shvatanju jezika: "Jer za razliku od grčkog logosa: riječ je čisto događanje.", kaže Gadamer. U jednom razgovoru sa Grondenom, na Grondenovo pitanje u čemu se sastoji univerzalni aspekt hermeneutike, Gadamer je odgovorio sledećim rečima „U *verbum interius*“, i potom nastavio: „Univerzalnost leži u unutrašnjem jeziku, u tome da se ne može sve iskazati. Ne može se izraziti sve što je u duši. To sam naučio od Avgustina, iz *De trinitate*. To iskustvo je univerzalno.” Bitak reči je u njenom otkrovenju: "Najveće čudo jezika nije u tome što riječ postaje tijelo i što istupa u spoljni bitak, već da je ono što se tako ispoljava u ispoljenju oduvijek riječ." Spekulativnost o kojoj Gadamer govori pokazuje se kako na samom jeziku tako i na onome njime izgovorenom, jer je reč drugo od onoga što dolazi do govora, ali ono što dolazi do govora nije pre i mimo reči, kao što što ni reč nije pre ni mimo onoga što u njoj dolazi do govora. Jezik je dakako jezik stvari (*Sprache der Dinge*), ali stavljati naglasak na samu stvar/bitak, nauštrb reči/jezika, kao što to čini Gronden u svojoj "odbrani" Gadamera od Vatimove "latinizacije"[8], čini se suvišnim, ako ne i kobnim, po spekulativno jedinstvo reči i stvari, jer: *Jezik je bitak koji se može razumeti.*